

Duiding

Arbeidsmarktontwikkelingen

februari 2016

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Ontwikkelingen 4e kwartaal 2015	3
1.1. Economie groeit verder	3
1.2. Exportgroei kleiner dan in voorgaande maanden	4
1.3. Aantal uitzenduren groeit al twee jaar	5
1.4. Aantal vacatures verder gestegen	6
1.5. Minder verleende ontslagvergunningen	6
1.6. Aantal faillissementen daalt	7
1.7. Banenherstel zet door	8
1.8. Aantal werknemersbanen lager dan zeven jaar geleden	9
1.9. Toename beroepsbevolking	9
1.10. Minder nieuwe WW-uitkeringen	10
1.11. Werkloosheid gedaald	11
2. Verwachtingen 2016	13
2.1. Meer vertrouwen van producenten	13
2.2. Groei economie en daling WW-uitkeringen in 2016	14
Colofon	15
Lijst van Boxen	
1.1 Drie soorten cijfers duiden ontwikkelingen	

Samenvatting

Economische groei

De Nederlandse economie is in het vierde kwartaal van 2015 met 0,3% gegroeid ten opzichte van het voorgaande kwartaal. In vergelijking met het 4^e kwartaal van 2014 was de omvang van de economie 1,6% groter. Gemiddeld over het hele jaar 2015 was de groei 1,9%. Hogere investeringen, meer export en meer consumptie door consumenten hebben bijgedragen aan het herstel.

De vertrouwensindicatoren over de economie zijn overwegend positief. Bedrijven met vertrouwen investeren vaker. Het vertrouwen van producenten is sinds oktober 2014 positief. Het consumentenvertrouwen is in de periode maart 2015 t/m januari 2016 positief, maar in februari is het oordeel van consumenten weer negatief: meer pessimistische dan optimistische consumenten.

De economische situatie is sinds de zomer van 2013 aanmerkelijk verbeterd.

Arbeidsmarkt herstelt verder

Op de arbeidsmarkt zijn er een aantal gunstige ontwikkelingen: het aantal uitzenduren neemt al sinds 2013 toe, en het aantal faillissementen en ontslagaanvragen blijft dalen. Het aantal vacatures is in het vierde kwartaal van 2015 verder gestegen.

Het aantal banen voor werknemers is in het vierde kwartaal van 2015 met 97 duizend gestegen ten opzichte van het hetzelfde kwartaal vorig jaar.

Het aantal nieuwe WW-uitkeringen is in een jaar tijd met 4% gedaald, het aantal lopende uitkeringen is met 1% gestegen. De werkloosheid is in een jaar tijd licht gedaald: van 7,2% van de beroepsbevolking in december 2014 naar 6,6% in december 2015. De arbeidsmarkt is nog steeds ruim te noemen: er zijn relatief veel werklozen vergeleken met het aantal vacatures.

Verwachtingen voor economie en arbeidsmarkt

Het CPB verwacht dat de economie in 2016 groeit met 2,1%. Naast het CPB verwachten ook de grote Nederlandse banken en De Nederlandsche Bank dat de economie verder blijft groeien.

Ook voor de arbeidsmarkt zijn de verwachtingen positief: het werkloosheidspercentage daalt in 2016. De werkloosheidsdaling blijft, ondanks de gunstige economische ontwikkeling, beperkt omdat ook het aanbod van arbeid groeit.

1. Ontwikkelingen 4e kwartaal 2015

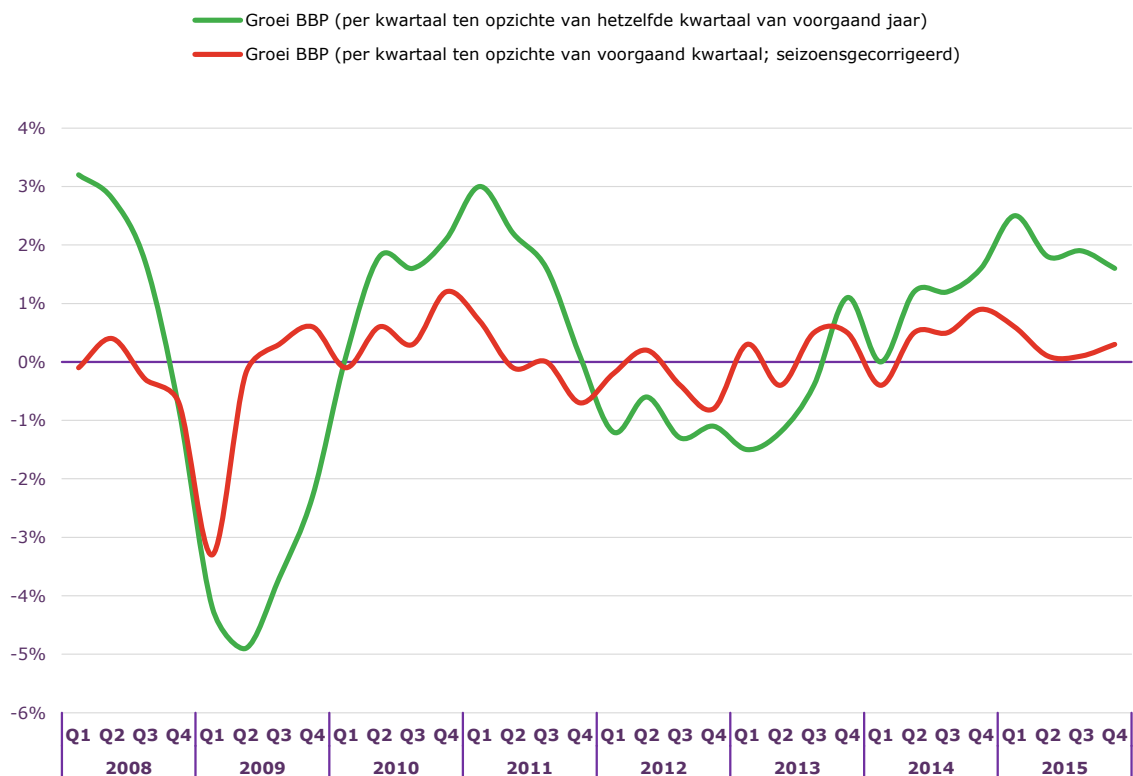
1.1. Economie groeit verder

De omvang van de Nederlandse economie wordt gemeten met het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het BBP kan worden onderverdeeld in vier categorieën: de consumptie van de huishoudens en de overheid, de investeringen van bedrijven en de export (minus de import).

Figuur 1.1 laat de economische ontwikkeling zien. De economie groeit zowel ten opzichte van het voorgaande kwartaal (rode lijn) als ten opzichte van hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar (groene lijn).

De economie is in het vierde kwartaal met 0,3% gegroeid ten opzichte van het derde kwartaal. De economie groeit daarmee voor het zevende kwartaal op rij. De groei is vooral te danken aan de investeringen en de uitvoer. Ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder bedraagt de groei 1,6%. We kunnen nu ook de balans opmaken over het hele jaar 2015. Dan blijkt het gemiddeld jaarcijfer 1,9% hoger dan in 2014. De verbetering ten opzichte van 2014 is vooral te danken aan de binnenlandse bestedingen zoals de investeringen en in iets mindere mate de consumptie van huishoudens. De sterk gedaalde aardgaswinning drukte de groei met 0,4 procentpunt ¹.

Figuur 1.1 Nederlandse economische ontwikkeling per kwartaal (CBS)

De productie van de delfstoffenwinning kromp opnieuw fors door de productiebeperkingen. Daarentegen groeide de zakelijke dienstverlening in het vierde kwartaal weer sterk. Binnen de zakelijke dienstverlening is vooral de productie van de uitzendbranche hoger dan in het vierde kwartaal van 2014. Ook de industrie produceerde meer dan een jaar eerder. Vooral de productie van de chemische en farmaceutische industrie groeide aanzienlijk. Naast de delfstoffenwinning kromp ook de productie van de financiële instellingen.

¹ CBS, 'CBS: Economie groeit 0,3 procent in vierde kwartaal', 11 februari 2016.

Box 1.1 Drie soorten cijfers duiden ontwikkelingen

Ontwikkelingen in economie en banen worden door het Centraal Bureau voor de Statistiek op drie manieren weergegeven. Elk cijfer heeft zijn eigen kracht en de verschillende cijfers worden in de media door elkaar heen gebruikt:

- Kwartaal-op-kwartaal cijfer. Dit cijfer geeft – gecorrigeerd voor het seizoen – de ontwikkelingen weer ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Voordeel van het kwartaal-op-kwartaal cijfer is dat het snel de ontwikkelingen in beeld brengt. Nadeel is dat – voor de seizoenscorrectie – een model gebruikt wordt, dat altijd een benadering van de werkelijkheid is.
- Jaar-op-jaar cijfer. Het jaar-op-jaar cijfer geeft de ontwikkeling weer ten opzichte van hetzelfde kwartaal één jaar eerder. Voordeel hiervan is dat het de ontwikkeling in het afgelopen jaar samenvat zonder dat een modelmatige correctie voor het seizoenseffect gebruikt wordt. Nadeel is dat ontwikkelingen met vertraging zichtbaar worden.
- Gemiddeld jaarcijfer. Het voordeel is dat het cijfer de informatie over een geheel kalenderjaar samenvat.

Ter illustratie geven we hier de drie cijfers voor 2014-2015 van de economische groei:

Groei			
	kwartaal-op-kwartaal	jaar-op-jaar	gemiddeld jaarcijfer
1e kwartaal 2014	-0,4%	0,0%	
2e kwartaal 2014	0,5%	1,2%	
3e kwartaal 2014	0,5%	1,2%	
4e kwartaal 2014	0,9%	1,6%	
Geheel 2014			1,0%
1e kwartaal 2015	0,6%	2,5%	
2e kwartaal 2015	0,1%	1,8%	
3e kwartaal 2015	0,1%	1,9%	
4e kwartaal 2015	0,3%	1,6%	
Geheel 2015			1,9%

In deze notitie willen we vooral aansluiten bij de meest recente ontwikkelingen en bespreken we hier vooral het kwartaal-op-kwartaal cijfer en het jaar-op-jaar cijfer.

De belangrijkste seinen, die bepalend zijn voor de stand van de Nederlandse economie, staan op groen. De meeste indicatoren in de CBS Conjunctuurklok van februari 2016 doen het beter dan hun langjarige trend².

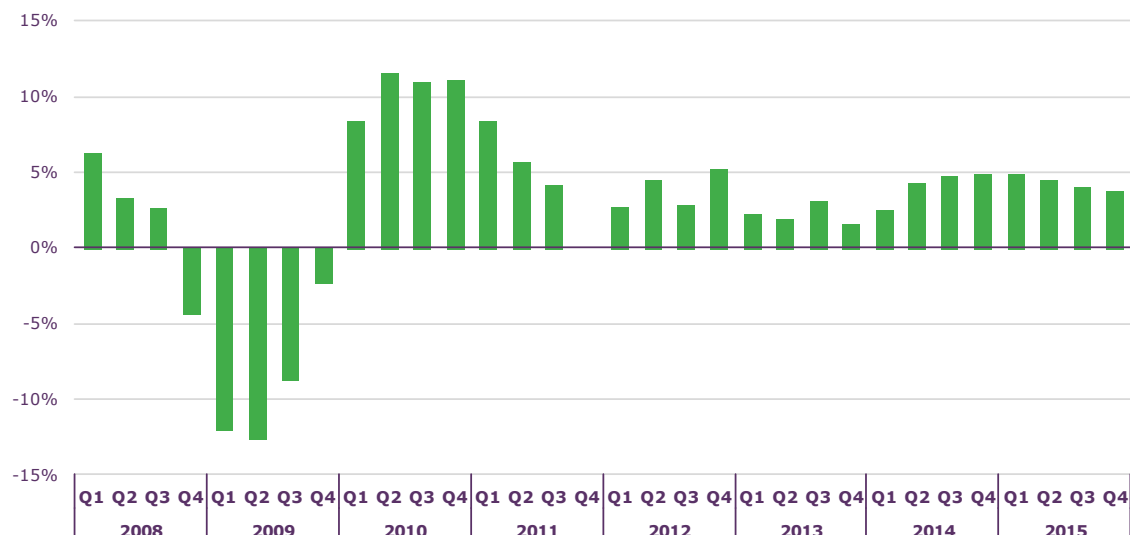
1.2. Exportgroei kleiner dan in voorgaande maanden

Ongeveer een derde deel van het BBP wordt met de export verdiend. Daarmee is de (open) Nederlandse economie sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in de wereldeconomie. De uitvoer van Nederlands product groeide in het vierde kwartaal sterker dan de wederuitvoer (de uitvoer van eerder ingevoerde producten). Nederlandse bedrijven exporteerden beduidend meer chemische producten en transportmiddelen dan een jaar eerder. De export van gas kromp daarentegen aanzienlijk door de productiebeperking van aardgas. Nederland voerde naast goederen ook meer diensten uit. De invoer van goederen en diensten groeide harder dan de uitvoer. Nederland voerde bijvoorbeeld fors meer transportmiddelen en gas in³.

² CBS, 'CBS: Beeld economie verbetert gestaag', 11 februari 2016.

³ CBS, 'CBS: Economie groeit 0,3 procent in vierde kwartaal', 11 februari 2016.

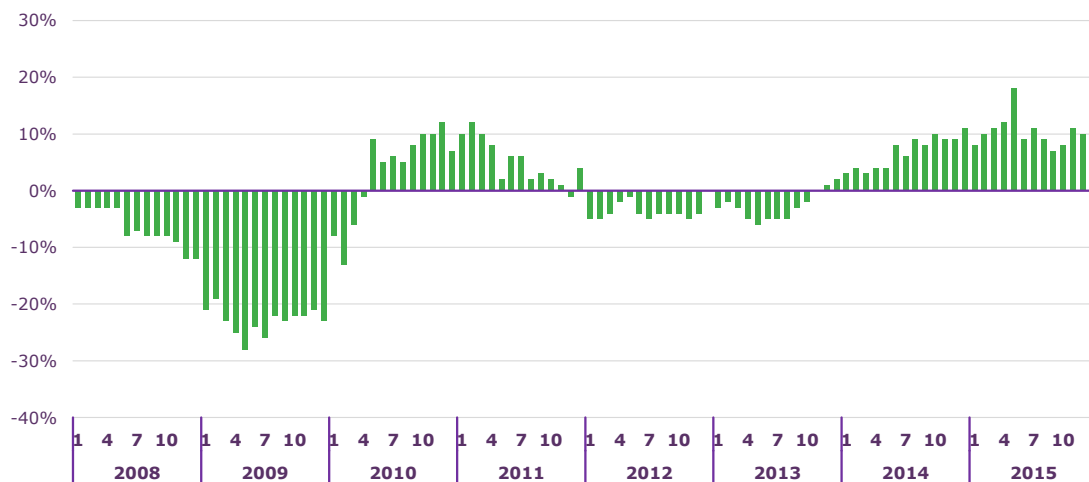
Figuur 1.2 Ontwikkeling uitvoer goederen en diensten per kwartaal opzichte van een jaar geleden (CBS)

1.3. Aantal uitzenduren groeit al twee jaar

Een belangrijke arbeidsmarktindicator is het verloop van het aantal uitzenduren. Dit aantal groeit nu onafgebroken vanaf november 2013 (figuur 1.3). In 2015 is het totaal aantal uren in 2015 gestegen met 10% ten opzichte van 2014. Dat blijkt uit de cijfers van de Algemene Bond van Uitzendondernemingen (ABU)⁴ – goed voor 60% van de uitzendmarkt.

Figuur 1.3 Ontwikkeling van het aantal uitzenduren volgens de ABU per verslagperiode tot en met december 2015 (ten opzichte van een geheel jaar eerder)

⁴ ABU, 'Marktontwikkelingen Periode 13 2015', 26 januari 2016.

1.4. Aantal vacatures verder gestegen

Het aantal vacatures is een belangrijke indicator voor de kansen van werkzoekenden. Het CBS meet de totale vacaturemarkt in Nederland, niet alleen op peilmomenten (openstaande vacatures) maar ook over een bepaalde periode (ontstane vacatures):

- Het aantal openstaande vacatures:
Na correctie voor seizoenseffecten) zijn er in het vierde kwartaal van 2015 143 duizend openstaande vacatures. Dit is het tiende kwartaal op rij dat er een stijging is van het aantal vacatures. De laatste 2,5 jaar kwamen er ruim 50 duizend bij.
- Het aantal vacatures dat in een kwartaal ontstaat (figuur 1.4):
Het aantal ontstane vacatures is ten opzichte van het vorige kwartaal met 16 duizend gestegen tot 220 duizend. Ten opzichte van het vierde kwartaal in 2014 zijn de ontstane vacatures toegenomen met 34 duizend.⁵

Figuur 1.4 Aantal ontstane vacatures (na correctie voor seizoenseffecten) per kwartaal, eerste kwartaal 1997 – vierde kwartaal 2015 (CBS)

Al met al staat de vacaturemarkt er beter voor dan de afgelopen jaren. Meer vacatures duidt op meer dynamiek op de arbeidsmarkt en betekent meer kansen voor werkzoekenden.

De vacature-indicator van het CBS staat in januari 2016 op de hoogste stand sinds maart 2008. Ook andere bronnen duiden op gunstige ontwikkelingen op de vacaturemarkt. Jobfeed publiceerde onlangs een overzicht van gepubliceerde online-vacatures in 2015. Het aantal online vacatures is in 2015 met 22% gestegen ten opzichte van 2014.⁶

Ondanks deze gunstige cijfers, is het aantal vacatures nog steeds aanzienlijk lager dan in 2007-2009 en 1998-2002.

1.5. Minder verleende ontslagvergunningen

Bij minder afzet van een bedrijf is er ook minder behoefte aan personeel. Een inkringing van het personeelsbestand gaat gewoonlijk eerst via afbouw van tijdelijke contracten en door vrijwillig vertrek. Neemt de afzet bij een bedrijf echter scherp af en wordt er niet snel een verbetering van de marktomstandigheden verwacht, dan moet een werkgever soms overgaan tot gedwongen ontslag. Zelfstandigen die moeten stoppen of tijdelijke contracten die niet worden verlengd, komen niet tot uiting in ontslagcijfers.

De betere economische omstandigheden zijn zichtbaar in de neerwaartse trend in het aantal verleende ontslagvergunningen (figuur 1.5). Er werden door UWV in 2015 17.800 ontslagvergunningen verleend, 25 procent minder dan vorig jaar. De meeste ontslagvergunningen (77%) werden verleend vanwege bedrijfseconomische redenen.⁷ Het aantal verleende ontslagvergunningen in januari 2016 groeit, maar ligt nog altijd 19% lager dan in januari 2015.⁸

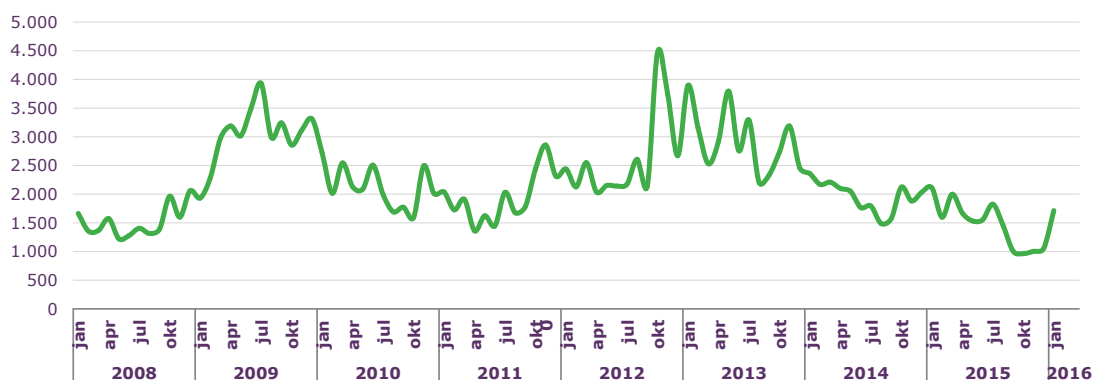
⁵ CBS, 'CBS: Sterkste banengroei in ruim vier jaar tijd', 11 februari 2016.

⁶ Jobfeed, 'De Nederlandse vacaturemarkt in 2015', 3 februari 2016.

⁷ UWV, 'Nieuwsflits Arbeidsmarkt december 2015', 21 januari 2016.

⁸ UWV, 'Nieuwsflits Arbeidsmarkt januari 2016', 18 februari 2016.

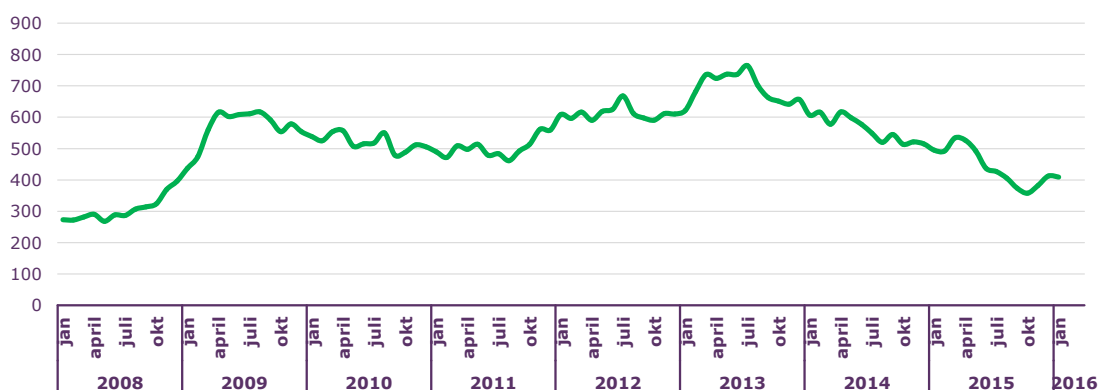
Figuur 1.5 Aantal verleende ontslagvergunningen per maand door UWV, t/m januari 2016 (UWV)

1.6. Aantal faillissementen daalt

Sinds medio 2013 zien we een duidelijk neerwaartse trend bij het aantal faillissementen (figuur 1.6). In 2015 zijn 5266 bedrijven en instellingen (exclusief eenmanszaken) failliet verklaard. Dat is ruim een vijfde minder dan in 2014. De opwaartse ontwikkeling in de laatste maanden van 2015 wordt weer gevolgd door een daling in januari 2016.

Figuur 1.6 Aantal faillissementen bij bedrijven en instellingen per maand, 3 maands voortschrijdend gemiddelde, t/m januari 2016 (CBS)

Vanwege het verschillend aantal zittingsdagen wordt in figuur 1.6 het voortschrijdend gemiddelde weergegeven. Dan blijkt dat de trend in het aantal uitgesproken faillissementen nog steeds neerwaarts is en steeds meer het pre-crisisniveau nadert.⁹

Net als in 2014 zijn de meeste faillissementen van bedrijven en instellingen in 2015 uitgesproken in de handel, namelijk 1119. In de groothandel waren er 573 faillissementen en in de detailhandel 435. Daarna volgt de financiële dienstverlening met 938 faillissementen.

In bijna alle bedrijfstakken is het aantal faillissementen gedaald. Het sterkst was de daling in de industrie. Het aantal uitgesproken faillissementen daalde van 515 in 2014 naar 350 in 2015. Dat is een daling van 32 procent. In de specialistische zakelijke dienstverlening, waaronder advocaten-, accountancy-, architecten- en reclamebureaus, nam het aantal faillissementen af met 29 procent. Ook in de handel daalde het aantal faillissementen, met 21 procent, aanzienlijk. In de bouw ten slotte daalde het aantal faillissementen met 18 procent. Dat houdt mogelijk verband met de aangetrokken woningmarkt.¹⁰

⁹ CBS, 'CBS: Aantal faillissementen daalt', Conjunctuurbericht 9 februari 2016.

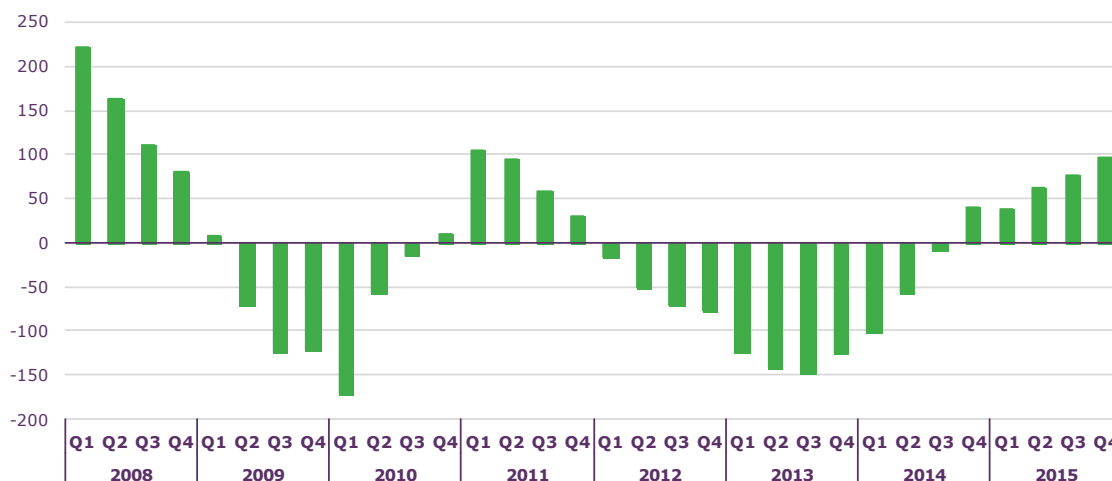
¹⁰ CBS, 'CBS: Ruim een vijfde minder bedrijven failliet in 2015', Conjunctuurbericht 15 januari 2016.

1.7. Banenherstel zet door

In het laatste kwartaal van 2015 steeg het aantal banen van werknemers en zelfstandigen tot ruim 10 miljoen. Dit is het hoogste aantal ooit. Het aantal banen van werknemers is in ten opzichte van het vierde kwartaal van 2014 met 97 duizend gestegen. In totaal zijn er nu 7,9 miljoen banen van werknemers.¹¹

Figuur 1.7 Ontwikkeling van het aantal werknemersbanen per kwartaal (ten opzichte van hetzelfde kwartaal voorgaand jaar) (CBS)

X 1.000

Op bedrijfstakniveau zijn er duidelijke verschillen in de banenontwikkeling voor werknemers (tabel 1.1):

- In de zorg en welzijn (-24 duizend) is sprake van de grootste banenkrimp.
- Een sterke banengroei zien we in de zakelijke dienstverlening (+85 duizend) en handel, vervoer en horeca (+41 duizend). De toename in de zakelijke dienstverlening komt vooral voor rekening van de uitzendbureaus.

Tabel 1.1 Ontwikkeling van het aantal banen van werknemers per sector, 2015 ten opzichte van 2014 (CBS)

Bedrijfstak (SBI 2008)	Banen werknemers x 1.000		
	4e kwartaal 2014	4e kwartaal 2015	Groei
Alle economische activiteiten	7.791	7.888	97
Gezondheids- en welzijnszorg	1.270	1.246	-24
Financiële dienstverlening	241	235	-6
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	519	513	-6
Bouwnijverheid	305	301	-4
Cultuur, recreatie, overige diensten	298	296	-2
Verhuur en handel van onroerend goed	67	67	0
Onderwijs	516	516	0
Nijverheid (geen bouw) en energie	809	810	1
Landbouw, bosbouw en visserij	99	102	3
Informatie en communicatie	231	239	8
Handel, vervoer en horeca	2.023	2.064	41
Zakelijke dienstverlening	1.413	1.498	85

¹¹ CBS, 'CBS: Sterkste banengroei in ruim vier jaar tijd', 11 februari 2016.

1.8. Aantal werknemersbanen lager dan zeven jaar geleden

De voorgaande paragraaf liet de werkgelegenheidsontwikkelingen ten opzichte van een jaar eerder zien. In deze paragraaf bekijken we ontwikkelingen sinds de economische crisis.

- Tijdens de crisis zijn veel banen verloren gegaan, maar in 2015 is het aantal werknemersbanen weer met 97 duizend toegenomen (tabel 1.2). Dat is nog altijd 146 duizend minder dan eind 2008 toen het aantal banen van werknemers op recordhoogte stond.
- Over deze periode van zeven jaar laten alleen de handel, vervoer en horeca en zorg en welzijn een lichte werkgelegenheidsgroei zien. In de zorg en welzijn zijn er tussen begin 2013 en het 3^e kwartaal van 2015 bijna 75 duizend banen verloren gegaan. Relatief veel banenverlies in zeven jaar zien we in de bouw (-25%), financiële dienstverlening (-15%) en verhuur en handel van onroerend goed (-15%). De bouwproductie laat inmiddels weer groei zien, hoewel het aantal werknemersbanen nog niet aantrekt. De extra bouwproductie wordt mogelijk gemaakt door extra flexwerkers¹² Het toenemende aantal vacatures in de bouw is echter een gunstig teken.

Tabel 1.2 Ontwikkeling van het aantal banen van werknemers per sector, 2015 ten opzichte van 2008 (CBS)

Bedrijfstak (SBI 2008)	Banen werknemers x 1.000		
	4e kwartaal 2008	4e kwartaal 2015	Groei
Bouwnijverheid	401	301	-25%
Verhuur en handel van onroerend goed	79	67	-15%
Financiële dienstverlening	277	235	-15%
Nijverheid (geen bouw) en energie	883	810	-8%
Onderwijs	532	516	-3%
Cultuur, recreatie, overige diensten	305	296	-3%
Informatie en communicatie	245	239	-2%
Landbouw, bosbouw en visserij	104	102	-2%
Alle economische activiteiten	8.034	7.888	-2%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	520	513	-1%
Zakelijke dienstverlening	1.479	1.498	1%
Handel, vervoer en horeca	2.018	2.064	2%
Gezondheids- en welzijnszorg	1.193	1.246	4%

1.9. Toename beroepsbevolking

In de voorgaande paragraaf hebben we de vraag naar arbeid door werkgevers bekeken. In deze paragraaf komt het aanbod van arbeid door werknemers aan bod: de beroepsbevolking. We bekijken hier, net als bij de vraag, primair naar jaar-op-jaar ontwikkelingen (figuur 1.8).

De totale beroepsbevolking (werkenden en werklozen) is in 2015 groter dan in 2014 vanwege een toename van de arbeidsparticipatie en de toename van de bevolking van 15 tot 74 jaar.¹³

Het aantal werkenden nam in de eerste helft van 2015 toe met ruim 40 duizend personen. Daarna bleef het aantal werkenden vrijwel gelijk om in de laatste drie maanden nog eens met 10 duizend toe te nemen tot 8,3 miljoen personen. Het gaat hierbij om 4,5 miljoen mannen en 3,8 miljoen vrouwen¹⁴.

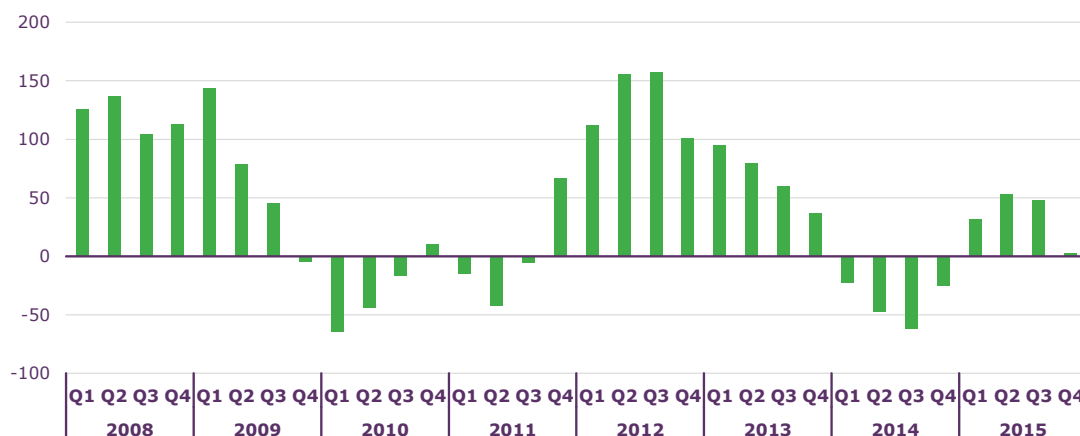
¹² Box 1.3 in UWV, 'Landelijke arbeidsmarktprognose 2016', 29 januari 2016, blz 13

¹³ UWV, 'Landelijke arbeidsmarktprognose 2016', 29 januari 2016.

¹⁴ CBS, 'CBS: Werkloosheid opnieuw gedaald', 21 januari 2016.

Figuur 1.8 Ontwikkeling van de beroepsbevolking per kwartaal (ten opzichte van hetzelfde kwartaal voorgaand jaar)

X 1.000

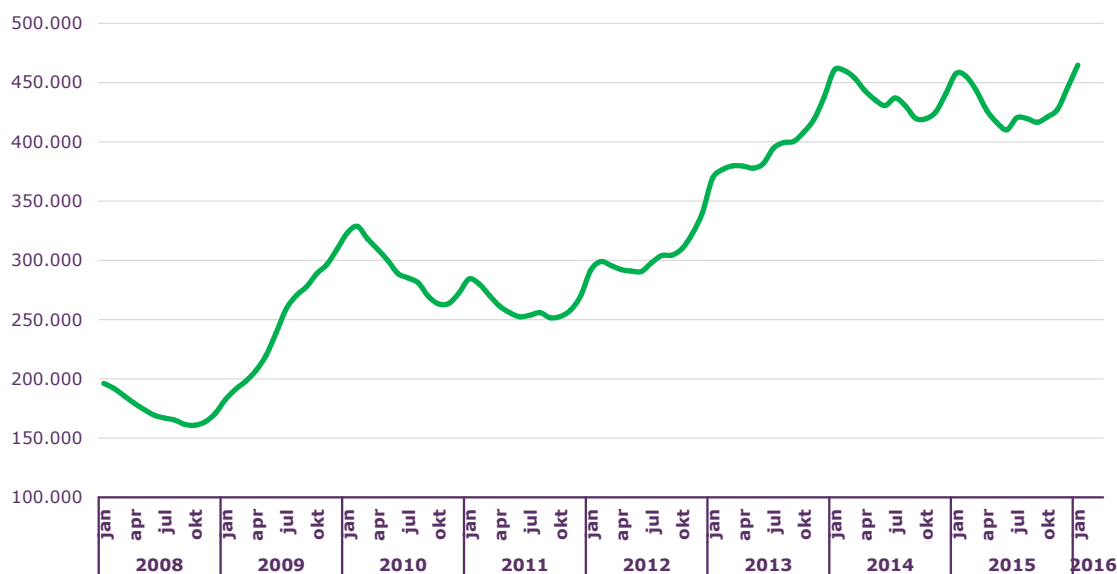

1.10. Minder nieuwe WW-uitkeringen

Arbeidsvraag (paragraaf 1.7) en het arbeidsaanbod (paragraaf 1.9) bepalen het aantal lopende WW-uitkeringen. Meer vraag naar arbeid betekent meer kansen op de arbeidsmarkt en daarmee wordt het aantal WW-uitkeringen gedrukt. Meer aanbod van arbeid, bijvoorbeeld door herintredende huisvrouwen, betekent dat er meer mensen in dezelfde vijver van banen vissen, waardoor het aantal WW-uitkeringen kan oplopen.

Het aantal nieuwe WW-uitkeringen lag in 2015 4% lager dan in 2014. Het aantal lopende WW-uitkeringen is eind december 2015 1% hoger dan een jaar geleden.

Figuur 1.9 Aantal WW-uitkeringen; januari 2008 - januari 2016 (UWV)

Enkele belangrijke ontwikkelingen in de WW uit de landelijke Nieuwsflits van december 2015 zijn¹⁵:

- Tussen december 2014 en december 2015 neemt het aantal WW-uitkeringen bij vrouwen toe met 5%. Bij mannen is er sprake van een daling van 2%.
- Eind december 2015 is het aantal WW-uitkeringen op jaarbasis in de sector vervoer en opslag met 11% gestegen en in het onderwijs met 10%.
- Een duidelijk herstel is zichtbaar in de bouwnijverheid: daar is het aantal WW-uitkeringen eind december 2015 op jaarbasis fors lager (-19%).

¹⁵ UWV, 'Nieuwsflits december 2015', 21 januari 2016.

- Het aantal jongeren (25-minners) met een WW-uitkering is gestegen en is 10% hoger dan een jaar geleden. Het aantal WW-uitkeringen van mensen met een leeftijd van 55-plus is in die periode met 9% gestegen. In de leeftijdsgroep van 35 tot 45 jaar is er een daling van 8%.

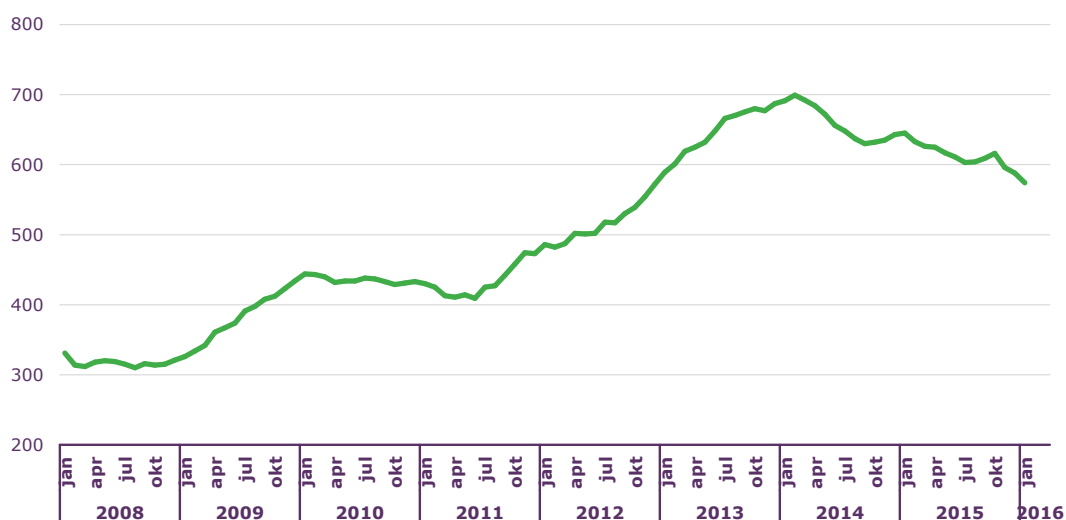
In januari 2016 loopt het aantal lopende uitkeringen nog iets verder op naar 465 duizend. Behalve het seizoeneffect speelt de invoering van de Wet werk en zekerheid een rol bij deze toename.¹⁶

1.11. Werkloosheid gedaald

De werkloosheid is in een jaar tijd gedaald: van 7,2% van de beroepsbevolking in december 2014 naar 6,6% in december 2015. Het aantal werklozen kwam in december uit op 588 duizend (figuur 1.10). In januari 2016 daalt de werkloosheid verder naar 574 duizend (6,5% van de beroepsbevolking).¹⁷

Figuur 1.10 Werkloze beroepsbevolking (na correctie voor seizoenseffecten) t/m januari 2016, maandcijfers (CBS)

X 1.000

De kloof tussen het niet-benutte aanbod van arbeid (werkloosheid) en de openstaande vraag naar arbeid (openstaande vacatures) is weergegeven in figuur 1.11. Het aantal werklozen is veel hoger dan het aantal openstaande vacatures. Naast dit kwantitatieve verschil zijn er ook kwalitatieve discrepanties: er is bijvoorbeeld veel vraag naar ICT-personeel, terwijl de meeste werkzoekenden daar niet of onvoldoende voor gekwalificeerd zijn.

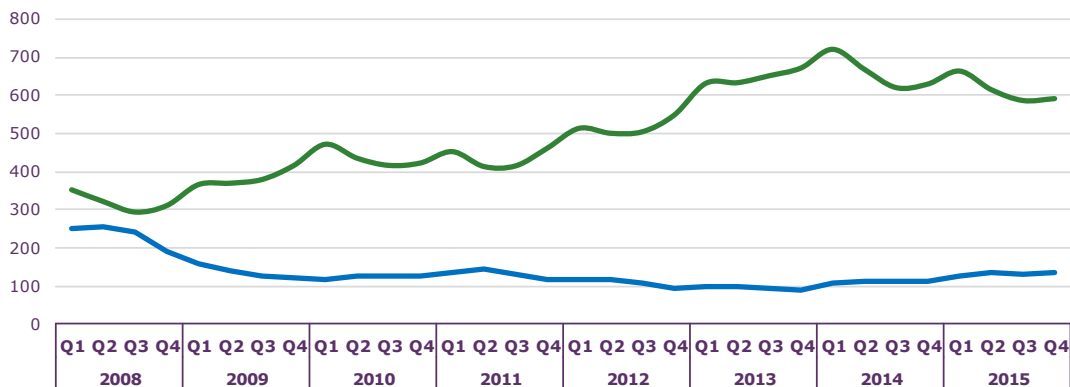
De werkloosheid loopt terug. Tegelijkertijd loopt het aantal vacatures op. In het vierde kwartaal van 2015 is het verschil tussen aantal werklozen en het aantal vacatures kleiner dan een jaar geleden. Echter de arbeidsmarkt blijft 'ruim': werkgevers hebben bij de vervulling van vacatures meestal de keuze uit vele kandidaten.

¹⁶ Met de Wet werk en zekerheid (Wwz) is er sinds juli 2015 een nieuwe WW-systematiek op basis van inkomstenverrekening. Deze systematiek heeft een structureel verhogend effect op het aantal lopende WW-uitkeringen. Dit komt enerzijds doordat mensen die tegen lager loon gaan werken een aanvulling uit de WW behouden en anderzijds doordat het recht op uitkering pas wordt beëindigd nadat gebleken is dat de opgegeven inkomsten overeenkomen met de inkomstenopgave van de werkgever in de Polisadministratie.

¹⁷ CBS, 'CBS: Werkloosheid verder gedaald', 18 februari 2016.

**Figuur 1.11 Werkloze beroepsbevolking en openstaande vacatures
(oorspronkelijke cijfers; kwartaalgemiddelden)**

X 1.000

— Openstaande vacatures — Werkloze beroepsbevolking internationaal

2. Verwachtingen 2016

2.1. Meer vertrouwen van producenten

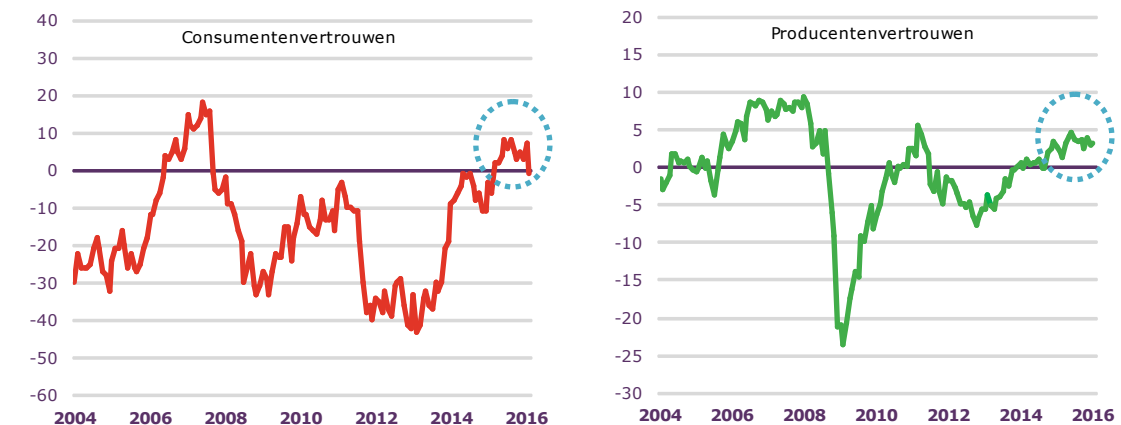
Cruciaal voor de economie is het vertrouwen van consumenten en producenten. Optimistische consumenten doen meer en hogere uitgaven en bedrijven, die vertrouwen hebben, gaan vaker over tot investeringen. Het vertrouwen wordt door het CBS maandelijks bijgehouden. Deze vertrouwensindicatoren geven een eerste indruk in welke richting de economie zich naar verwachting gaat ontwikkelen. De economische ontwikkelingen zelf zijn *de* bepalende factor voor de arbeidsmarktontwikkelingen.

Het producentenvertrouwen (figuur 2.1, rechts) is sinds oktober 2014 positief en staat in januari 2016 op 3,2. Dat is een stijging ten opzichte van de maand daarvoor (3,0). Producenten in de industrie waren in januari positiever over hun voorraden gereed product en de orderportefeuille. Daarentegen waren ze minder positief over de productie in de komende drie maanden.¹⁸

NEVI geeft iedere eerste werkdag van de maand de Purchasing Managers Index (PMI, inkoopmanagersindex) voor Nederland uit. Deze index geeft een beeld van de Nederlandse industrie, maar óók van de gehele Nederlandse economie. Een waarde van meer dan 50,0 duidt op een toename van de bedrijfsactiviteiten ten opzichte van voorgaande maand. In Nederland vullen ongeveer 300 inkoopmanagers de maandelijkse enquête in.

De NEVI PMI over januari kwam uit op een waarde van 52,4, lager dan december (53,4).¹⁹ De groei lijkt wat af te nemen, maar het economisch beeld is nog steeds gunstig te noemen: aanhoudende binnenlandse vraag en vooral export zorgen voor volle orderportefeuilles, een goede productiebezetting en een (lichte) toename van de werkgelegenheid.

Figuur 2.1 Vertrouwen in de Nederlandse economie t/m februari 2016 van consumenten (links) en t/m januari 2016 van producenten (rechts) (CBS)

Toelichting:

- Als het cijfer boven de nullijn ligt, zijn de optimisten in de meerderheid
- Als het cijfer onder de nullijn ligt, zijn de pessimisten in de meerderheid
- Bijvoorbeeld 30% van de consumenten is optimistisch en 70% pessimistisch: vertrouwen is -40% (30%-70%)

Vertrouwen bij consumenten weer negatief

Het consumentenvertrouwen is in de periode maart 2015 t/m januari 2016 positief. In februari 2016 is het oordeel weer negatief: er zijn meer pessimistische dan optimistische consumenten. (figuur 2.1, links).²⁰

¹⁸ CBS, 'CBS: Producenten industrie blijven positief', 28 januari 2016.

¹⁹ NEVI, 'Van Weele: Ondernemers moeten rekenen met lagere groeicijfers', 2 februari 2016.

²⁰ CBS, 'CBS: Consumentenvertrouwen daalt verder', 19 februari 2016.

Werkgelegenheidsverwachtingen van werkgevers zijn positief

Werkgevers worden door verschillende onderzoeksbureaus gevraagd naar hun werkgelegenheidsverwachtingen. Het betreft dan geen modelmatige prognose zoals bij de UWV Arbeidsmarktprognose of de economische verwachtingen van het CPB, maar er wordt bij de respondent om een indruk gevraagd.

Volgens de cijfers van het Manpower Employment Outlook Survey (MEOS) zijn de Nederlandse werkgevers optimistisch over de groei van de werkgelegenheid in de eerste drie maanden van 2016. Het werkgelegenheidscijfer komt uit op +3, waarmee het cijfer voor het vierde kwartaal op rij positief is. Met name werkgevers in de financiële en zakelijke dienstverlening zijn optimistisch.²¹

Het CBS peilt ook het sentiment onder ondernemers. Ondernemend Nederland begint positief gestemd aan het nieuwe jaar. Het ondernemersvertrouwen is aan het begin van het eerste kwartaal toegenomen tot ruim 9, het hoogste niveau in vierenhalf jaar. Vooral onder dienstverleners en bouwers nam het vertrouwen sterk toe.²²

2.2. Groei economie en daling WW-uitkeringen in 2016

De economische bureaus van drie grote Nederlandse banken, De Nederlandsche Bank en het CPB verwachten voor 2016 voortzetting van de groei van de economie. De instituten verwachten voor 2016 een groei van circa 2% (tabel 2.1). Ook is men eensgezind over de werkloosheidsontwikkeling. In 2016 daalt het werkloosheidspercentage verder.

Leidend voor de planning van de overheid is de economische prognose van het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB heeft in de Decemberraming 2015 de economische groeiverwachting voor 2016 bijgesteld. In 2016 gaat het CPB nu uit van 2,1%.

Tabel 2.1 Economische groei en werkloosheidspercentage volgens CPB, DNB en de grote Nederlandse banken

	Economische groei	Werkloosheidspercentage	Bron
	2016	2016	
ABN Amro	2,00%	6,50%	Economische ramingen per 21 januari 2016
CPB	2,10%	6,70%	Decemberraming 2015, 11 december 2015
Rabobank	2,50%	6,25%	Conjunctuurbeeld, 4 februari 2016
ING	2,50%	6,50%	ING, Ondernemen in 2016, december 2015
DNB	1,70%	6,90%	Economische ontwikkelingen en vooruitzichten, december 2015

*) gemiddeld jaarcijfer

Verwachte arbeidsmarktontwikkelingen 2016 UWV

De UWV Arbeidsmarktprognose van januari 2016²³ geeft een beeld van de verwachte landelijke en sectorale arbeidsmarktontwikkelingen in 2016.

De belangrijkste uitkomsten zijn:

- UWV verwacht voor dit jaar, door de economische groei, een verdere verbetering van de arbeidsmarkt.
- Na een toename van de werkgelegenheid in 2015 rekent UWV voor 2016 op een groei van 102.000 banen van werknemers. Worden banen van zelfstandigen meegerekend, bedraagt de verwachte werkgelegenheidsgroei zelfs 129.000 banen. Net als in 2015 stuwt de uitzendsector de groei.
- Het aantal vacatures neemt het komend jaar verder toe tot 859.000 en ligt daarmee een derde hoger dan tijdens het dieptepunt in 2013. De meeste vacatures zijn te vinden in de detailhandel, zorg en welzijn en de horeca.
- Door de verbeterde conjunctuur verwacht UWV dat in 2016 minder mensen een beroep hoeven te doen op een WW-uitkering. UWV gaat uit van een afname met 16.000 (-4%) tot 430.000 WW-uitkeringen aan het eind van 2016.

²¹ Manpower, 'Manpower Employment Outlook Survey Netherlands Q1/2016', 8 december 2015. In dit onderzoek wordt wereldwijd aan werkgevers slechts één vraag gesteld: "Hoe denkt u dat de totale werkgelegenheid op uw locatie gedurende de drie maanden zal veranderen ten opzichte van dit kwartaal?" De verkregen resultaten worden uitgesplitst naar landen, sectoren en regio's.

²² CBS, 'Ondernemers beginnen positief aan 2016', 16 februari 2016.

²³ UWV, 'Landelijke arbeidsmarktprognose 2016', 29 januari 2016.

Colofon

Uitgave

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies

Postadres

Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

Tel. 020 687 1367

Redactie

Feike Reitsma
Arie Vreeburg

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.

UWV © 2016

